

Je zajímavé, kde všude se s reprezentačním obývacím pokojem setkáte. Pronikl už i do filmové reklamy. V jedné z nich vidíte skupinku „veselých mladých lidí“, naaranžovaných do místnosti se sedací soupravou a obytnou stěnou. Pánové mají utažené kravaty, dámy jsou ozdobeny nalakovanými frizurami. Všichni mají perfektně nažehlené oblečení. Odvazují se po jídání obložených chlebičků s lehce roztíratelným rostlinným tukem Hera. Dobře jim tak.

Horší je, že i obchod s nábytkem vsadil na tuto kartu. Bez potíží vám dodá sedací soupravu z dovozu v ceně vašich osmi platů, ale zkuste na něm chtít obyčejnou židli, na které by se pohodlně sedělo. Jsme tedy různými způsoby sváděni k tomu ukazovat, na co máme, i když na to nemáme.

Rodina předvádí návštěvníkovi v bytě také svoje tradice a kultury. V některých bytech vidíme galérie předků, výstavu sportovních cen, prázdných lahví, sbírku keramiky nebo kovového nádobí. Byty také podléhají módě. Máme teď módu tmavě mořeného matného dřeva, módu obkladů z kamene, módu starožitností, módu barevné koupelňové keramiky, módu reflektorových svítidel, módu sezení na polštářích na zemi apod. Nic proti tomu, každý chce držet krok s dobou. My se však soustředujeme na to, jak rodina při zařizování bytu drží krok s tím, co sama potřebuje.

Rodina není neměnná. Koncepce bydlení i bytová zařízení by měly brát v úvahu vývojová stadia rodiny. Odhlédneme-li od zvláštních případů, kdy např. rodiče pracují doma, pak mladá rodina potřebuje hlavně dostatečný prostor pro matku a děti. Malá kuchyň, izolovaná od ostatních obytných místností, je možná dobrá z hlediska hygienického, ale jinak spíš vadí. Bylo by vhodnější, kdyby byla kuchyň spojena s největším pokojem — např. roztahovacími dveřmi — nebo kdyby byla největší místnost přímo zařízena jako obytná kuchyň. Pokud matka nechodí do práce, je s dětmi přes den v neustálém kontaktu. Malé dítě také potřebuje stálý kontakt s matkou, není dost zralé na to, aby si hrálo samo nebo se sourozencem v dětském pokoji. Když žena chodí do práce, musí během večera stihnout řadu domácích prací a zároveň chce být ve styku s ostatními členy rodiny, zvlášť s dětmi, pokud je má přes den v kolektivních zařízeních. Odhaduje se, že jen vaření zabere průměrně 15 hodin týdně. Pro děti je také dobré, když vidí matku pracovat. Mohou jí i pomáhat. V bytech s malou oddělenou kuchyní se nakonec většina rodiny večer „stěhuje“ za matkou a v kuchyni, která má jen několik čtverečních metrů, jeden po druhém doslova šlape. Matka je v tomto vývojovém stadiu rodiny přetížená. Mnoho matek má zvýšenou potřebu vlastního soukromí. Uvítaly by, kdyby se mohly někdy

uchýlit do malé místnosti, která by byla jen jejich a kde by si mohly od rodiny odpočinout. Mohla by to být právě ta místnost, do níž se konvenčně umísťuje kuchyně. Rodiče jistě potřebují vlastní ložnici, ale zařizovat ji jen jako ložnici nebude účelné, i v ní by se mělo dát pracovat a odpočívat. Děti samozřejmě potřebují oddělenou místnost na spaní. (Uvažuji tu o standardním bytě s třemi pokoji a kuchyní). Rodina s malými dětmi by tedy měla brát v úvahu velké prostorové nároky dětí, měla by jim poskytnout dostatek místa pro svobodný pohyb a hry. Zároveň by měla být zařídit tak, aby matce usnadnila její ústřední roli v rodině.

Jak děti rostou, snesou i trochu prostorového omezení v bytě, ale obvykle stoupají jejich nároky na soukromí. Když mají děti dohromady jeden pokoj, bylo by výhodné, kdyby se dal předělit, třeba jen opticky. Nemusí být předělen trvale, děti také chtějí být někdy spolu. Posedlost dospívajících dětí hudbou je také nutno řešit zesilováním bariér nepropustných pro zvuk. V malém bytě jsou jediným rozumným řešením sluchátka, ta se uplatní i v bytě větším, protože málokdo má podmínky k tomu, aby mohl poslouchat reprobedny na plno a nikoho tím nepopudil.

Kdo má s kým spát v místnosti? Pro zajímavost: v Japonsku je běžné, že rodiče spí s dětmi v jedné místnosti nejméně do doby, kdy je dítěti deset let. Tento zvyk se vysvětluje větším důrazem na podpůrnou funkci rodiny a menším důrazem na sexualitu rodičů než u nás. U nás není v současné době pravidlem ani to, aby rodiče spali společně v jedné ložnici, ani aby spali odděleně. Dobrým řešením je vytvořit v bytě možnost pro společné i oddělené spaní rodičů. Rodiče u nás spí v jedné místnosti jen s nejmenšími dětmi. Pokud ve velkém bytě spí jeden z rodičů ve stejné místnosti s větším dítětem a druhý rodič spí sám, těžko se ubráníme dojmu, že ten, který spí s dítětem, s ním také vytváří spolek proti druhému rodiči.

Stručně řečeno, rodina potřebuje mít byt hodně variabilní, aby ho mohla přizpůsobovat svým měnícím se potřebám. Ne však byt chaotický, v němž se ani přesně neví, kde je kuchyně, kde se jí, kde kdo spí apod.

Čím víc byt zařídíme, čím víc do něho dáme věcí, tím hůře se nám bude něco měnit. Méně proto může být při zařizování bytu více. Byt je obyvatelný jen tam, kde je místo; ne tam, kde něco stojí. Přimlouvám se za funkčnost, přestavitelnost a hlavně za nezastavěný prostor.

